

UNIVERSITATEA DIN PITEȘTI
FACULTATEA DE TEOLOGIE, LITERE, ISTORIE ȘI ARTE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE FILOLOGIE

***TRĂSĂTURI LINGVISTICE ȘI STILISTICE
ALE LIMBAJULUI POETIC AL LUI GEORGE COȘBUC***

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător științific,

Prof. univ. dr. GĂITĂNARU ȘTEFAN

Doctorand,

VÎRTOPEANU LILI (MOCANU)

COMISIA DE ÎNDRUMARE:

Prof.univ.dr.hab. MUNTEANU CRISTINEL

Prof. univ. dr. BÂRSILĂ MIRCEA

Conf. univ. dr. hab. SOARE LILIANA

**PITEȘTI
2021**

CUPRINS

INTRODUCERE	5
I. GEORGE COȘBUC – REPERE FUNDAMENTALE ALE CREAȚIEI.....	11
1. Teze și antiteze în cercetarea folclorului.....	11
2. Repere iluministe în creația folclorică.....	17
3. George Coșbuc și iluminismul târziu.....	31
4. Etapele receptării poetice	38
5. Recuperarea criticii.....	49
6. Vocația de traducător – tirania contextului.....	62
7. George Coșbuc și problemele limbii române literare.....	70
II. STRUCTURI LINGVISTICE.....	81
1. Nivelul fonetic.....	81
2. Nivelul lexical.....	82
3. Structura morfologică.....	90
3.1. Grupul nominal.....	90
3.2. Grupul verbal.....	103
3.3. Conectorii.....	110
4. Structura sintactică.....	113
4.1. Subiectul.....	113
4.2. Predicatul.....	118
4.3. Predicativul suplimentar.....	120
4.4. Atributul.....	120
4.5. Apoziția.....	123
4.6. Complementul direct.....	123
4.7. Complementul indirect.....	125
4.8. Complementul prepozițional.....	126

4.9. Alte complemente.....	127
4.10. Circumstanțialele.....	127
III. NIVELUL STILISTIC.....	132
1. Structura figurativului.....	132
1.1. Definirea și clasificarea figurilor.....	132
1.2. Metaplasmele.....	138
1.3. Metataxele.....	143
1.4. Metasememele.....	151
2. Oralitatea.....	163
2.1. Nivelul frazeologic și paremic.....	166
2.2. Sistemul deicticelor orale.....	166
2.3. Onomatopeea.....	171
2.4. Dialogul.....	172
2.5. Figuri ale oralității.....	174
IV. STRUCTURI PROZODICE.....	180
1. Vocația formei.....	180
2. Strofa și metrul.....	182
3. Ritmul și rima.....	198
3.1. Picioarele metrice.....	199
3.2. Structura metrică.....	203
3.3. Rima.....	210
V. CONCLUZII.....	221
VI. BIBLIOGRAFIE.....	226

TRĂSĂTURI LINGVISTICE ȘI STILISTICE ALE LIMBAJULUI POETIC AL LUI GEORGE COȘBUC

Rezumat

Cercetarea de față, intitulată *Trăsături lingvistice și stilistice ale limbajului poetic al lui George Coșbuc*, are ca prim obiectiv o reevaluare a poeziei coșbuciene în contextul literaturii române de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor, din perspectiva calităților sale formale.

În primul rând, s-a trecut în revistă interpretarea acestei poezii de către critica literară contemporană poetului, dar și evoluția exegezei coșbuciene în timp.

Specificul acestei creații a impus și o cercetare asupra activității de folclorist a autorului, activitate cu două consecințe importante: ancorarea poetului în tematica rustică prin surprinderea specificului național tradițional; tendința reconstrucției unei epopei naționale prin explorarea bazelor mitice ale creației populare.

Deosebit de importantă a fost și activitatea desfășurată în continuarea iluminismului transilvan, de asemenea cu mai multe direcții: constituirea și înzestrarea bibliotecilor școlare și sătești, prin selecția la nivel național a lucrărilor reprezentative; lucrări de popularizare a tehnicilor moderne după care trebuiau să se desfășoare activitățile agricole sau profilactice în lumea satului; lucrări de combatere a superstițiilor obscurantiste, dăunătoare; activitatea de modernizare a învățământului, ca autor de manuale școlare și de traducere a unor lucrări importante de pedagogie ale timpului.

Dar cea mai importantă acțiune de „iluminare” a comunităților rustice au constituit-o punerea în circulație a creației populare și ridicarea ei prin creația proprie la nivelul marii arte. Concomitent s-a produs și ridicarea limbii populare la nivelul normelor limbii române literare și obținerea de performanțe deosebite, prin aceasta, la nivelul limbajului poetic., atât sub aspect lingvistic, cât și figurativ și prozodic.

George Călinescu, în *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, referitor la actualitatea poeziei lui George Coșbuc, a subliniat că prin ea, poetul a reușit să câștige pentru poezie o mare masă de cititori, nu numai de la sate, care nu erau „școliți” în poeticile moderniste (simboliste, avangardiste...).

Dacă la nivelul creației poetice Coșbuc n-a reușit crearea unei epopei naționale prin reconstrucția bazei mitice și a creației populare, a reușit, în schimb, edificarea unei monografii poetice a satului ardelean, poezia lui constituindu-se ca un etalon în reprezentarea specificului național.

Prin activitatea de traducător, a reușit totuși să aducă în literatura română o parte din marile creații din literatura universală, începând cu lirica germană, cu poezia anacreontică, cu *Eneida*, *Sakuntala* și, bineînțeles, cu *Divina Comedie* a lui Dante).

Dacă traducerile efectuate mai ales la început au constituit un exercițiu lingvistic și figurativ în devenirea sa poetică, prin traducerea capodoperei lui Dante (traducere foarte bine apreciată de italieniști români și străini), Coșbuc a ridicat traducerea însăși la nivelul marii arte.

Lucrarea prezintă, în capitolul rezervat structurilor lingvistice, comportamentul poetului la fiecare nivel al limbii: fonetic, lexical, morfologic și sintactic, surprinzând de fiecare dată modalitatea de raportare la normele limbii române literare. Au fost evidențiate și puținele devieri de la acestea, cerute de sistemul conotativ al textului, de proiecția personajelor și de atmosfera locală; de determinismul structurilor metrice și al formulelor rimice.

Astfel, deși la nivel teoretic, prin articolele publicate, poetul milita pentru unitatea limbii (diminuarea utilizării regionalismelor și a neologismelor, a creațiilor diminutive), totuși valoarea sugestivă a provincialismelor, de exemplu, nu a putut fi evitată întotdeauna, după cum în traducerile moderne (*Divina Comedie*), neologismele erau necesare pentru a reprezenta referințele din text.

La nivelurile morfologic și sintactic, structurile utilizate sunt conforme cu cele impuse de normele limbii literare. Rareori, în determinismul prozodic, poetul a inovat cuvinte sau a distribuit prin deviere diferite morfeme ale unor categorii gramaticale. Aceste puține devieri sunt atât de bine integrate și motivate de contextul în care apar, încât acest lucru nu i-a împiedicat pe criticii literari să proclame fără rezerve perfecțiunea limbii poetice coșbuciene.

În realitate, această perfecțiune nu ține în mod special de corectitudinea regulilor gramaticale (acestea erau respectate și de alți poeți), ci de gradul lor de adecvare la mesajul transmis și, mai ales, de felul în care, prin ea, s-au instituit armoniile prozodice și rimice. Trebuie, de asemenea, subliniat că textul poetic coșbucian este un text foarte diversificat și complex sub aspectul structurilor gramaticale: la nivelul deicticelor, al conectorilor, al categoriilor, dar, mai

ales, al extensiilor de la nivel frastic. Nu este un text cu structuri mai degrabă lineare, cum se întâlnesc, de exemplu la Bacovia sau chiar la Blaga.

Coșbuc însuși era conștient de reușita demersului său, iar celor care, pe linia lui Garabet Ibrăileanu, vorbeau de disponibilitățile reduse ale limbii române de a transmite mesajele subtile ale poeziei moderne le-a răspuns că o limbă prin care a putut, în traduceri sale, să transmită mesajele profunde ale unor capodopere ale literaturii universale (*Eneida*, *Sakuntala*, *Divina Comedie...*) este o limbă deplin formată (limbile evoluează totuși mereu), capabilă să reprezinte, după expresia lui Maiorescu, condiția materială a marii arte.

Forța de sugestie a contextelor la nivel conotativ vine la Coșbuc și dintr-o dinamică a limbajului, fapt care a determinat pe unii critici literari (Șuluțiu) să vorbească despre energetismul lui Coșbuc.

În cercetarea nivelului figurativ al textului poetic s-au folosit, în cunoașterea fenomenelor, lucrările clasice de stilistică românești și străine (Gh. N. Dragomirescu, L. Gálđi, Al. Panaitescu, I. Petraș, G. Duda...; Dumarçais, H. Morier, G. Genette), dar s-a apelat la sistemul propus de Grupul μ în *Retorică generală*, valorificând caracterul operațional al acestuia. Astfel, au fost explicate cele patru tipuri de metabole (metaplasme, metasememe, metataxe și metalogisme), recurgându-se la inventarierea, subclasificarea și edificarea valorilor conotative pentru fiecare dintre ele.

Inventarul figurilor de stil este mare la George Coșbuc, dar acest lucru nu-l îndreptățește pe George Călinescu să-l încadreze la romantism, tocmai prin modalitățile clare și exacte, mai degrabă clasice, prin care acestea sunt angrenate în formulele strofice, metrice și rimice.

Tot în acest capitol a fost edificată și oralitatea, ca opțiune stilistică importantă a textului poetic coșbucian. Această trăsătură subliniază apropierea textului de creația populară, manifestată prin utilizarea frecventă a frazeologismelor populare, a formulelor paremice, a deicticelor orale, a semnelor onomatopice și, nu în ultimul rând, a structurilor dialogale și a figurilor oralității, de tipul interogației, invocației, exclamației.

A treia mare performanță a lui Coșbuc, consemnată chiar și de adversarii săi literari (alături de frumusețea traducerilor și de perfecțiunea limbii) a fost considerată măiestria prozodică etalată de poezia sa.

În studiile românești de prozodie (Al. Tohăneanu, I. Funeriu, I. Dinu) s-a optat, la modul teoretic, pentru soluția de a aborda modalitatea de constituire și distribuție a picioarelor metrice

prin raportare la prozodia clasică, ce impunea o anumită uniformitate, bazată, pe lângă accent, și pe alternanța vocalelor (silabelor) lungi cu cele scurte.

Teoria cea mai elaborată, în acest sens, este cea a lui Ion Dinu, care, preluând din lingvistica generativ-transformațională raportul dintre structura de adâncime și cea de suprafață, optează pentru regularitatea picioarelor metrice (o poezie trebuia să aibă același tip de picioare metrice). Se constituia pe baza picioarelor mai frecvente, o formulă metrică abstractă, o matrice ideală. Prin raportarea la aceasta, versul dintr-o limbă modernă (nu numai din română) trebuia înțeles ca o rezultată a unor adăugiri și substituiri. Se făcea astfel trecerea la structura de suprafață.

Acest exercițiu se poate face, dar el nu ține cont de faptul că, în limbile moderne, dispărând opoziția de cantitate vocalică, structura metrică a cuvântului devine prioritară. Acest lucru a fost demonstrat de Mihai Bordeianu, în lucrările sale despre versificația românească.

Pe baza acesteia, au fost selectate și interpretate câteva tipuri de strofe, din fiecare volum de versuri. S-a putut observa că se întâlnesc la Coșbuc puține versuri din poezii diferite, uniforme din punctul de vedere al picioarelor metrice; nu se întâlnesc, în consecință, nici strofe și nici texte întregi, uniforme metric.

Deși expert în metrica clasică, poetul a trebuit să respecte structura metrică a cuvintelor din limba română, în concordanță cu accentul dinamic al acestora. Măiestria lui prozodică pe care au intuit-o specialiștii, dar pe care n-au explicat-o, se bazează pe caracterul schematic al metrului (= numărul de silabe dintr-un vers). Astfel, dacă o poezie este alcătuită din sextine și versurile au, de exemplu, configurația silabică 789778, iar poezia are 20 de strofe (se întâlnesc la Coșbuc poezii mult mai mari), toate strofele sunt alcătuite după această schemă.

Strofele se constituie astfel ca niște perioade ritmice uniforme, iar efectele armonice reies din corelarea cu diversitatea picioarelor metrice pe care le conține formula metrului și cu unitatea formulei rimice.

Sunt foarte puține poezii din toată opera lui Coșbuc, care au o strofă, rareori două, în care poetul, constrâns de semantica lexicală sau de rimă, n-a respectat formula.

Există, de asemenea, două poeme, relativ extinse (*Țapul și După furtună*), alcătuite în întregime după tehnica versului alb.

Critica literară, deși a evocat actualitatea parțială a lui Coșbuc (pentru un anumit tip de lectori și pentru anumite tipuri de poezii), a subliniat de fiecare dată, așa cum s-a văzut, performanțele lingvistice și prozodice pe care le etalează textele.

Această lucrare s-a preocupat de înțelegerea în ansamblu a activității lui George Coșbuc (culturală și literară), oferind o imagine integratoare a personalității sale. Edificarea valorii estetice a poeziilor, nefiind printre obiectivele manifeste ale cercetării, s-a făcut parțial și indirect. În schimb, a propus și a motivat o înțelegere a textelor poetice prin performanțele lor formale (lingvistice, stilistice și prozodice), aflate în consensul interpreților săi.

VI. BIBLIOGRAFIE

1. EDIȚII

Coșbuc, G., *Poezii, I, II*, (Ediție: Popper, I.), București, Editura pentru Literatură și Artă, 1958.

Coșbuc, G., *Poezii*, (Ediție: Rădulescu-Dulgheru, G.), București, Editura Minerva, 1985.

Coșbuc, G., *Versuri și proză*, (Ediție: Scridon G.), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1991.

Coșbuc, G., *Opere, I. Poezii; II. Proză* (Ediție: Scridon, G., Chivu, Gh.), București, Fundația Națională pentru Știință și Artă; Editura Univers Enciclopedic, 2006.

2. STUDII

Alexandrescu, S; Rotaru, I., *Analize literare și stilistice*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967.

Alonso, D., *Poezie spaniolă. Încercare de metode și limite stilistice*, București, Editura Univers, 1977.

Amzulescu, Al., I., *Balade populare românești*, I, II, III, Editura pentru Literatură, București, 1964.

Arghezi, T., *Coșbuc*, în *G. Coșbuc, Poezii, Repere istorico-literare*, București, Editura Minerva, 1985.

Augustin Doinaș, Șt., *Un genial mânăitor de limbă românească*, în *George Coșbuc interpretat de...* București, Editura Eminescu, 1982.

Balaci, Al., *Cuvânt înainte*, în *George Coșbuc, Comentariu la Divina Comedia, I*, București, Editura pentru Literatură, 1963.

Bănuț, A., P., *Gheorghe Coșbuc (Amintiri)*, în *Coșbuc văzut de contemporani*, (Ediție Husar, Al., Dulgheru, G); București, Editura pentru Literatură, 1966.

Bârlea, P., G., *Traduceri și traducători. Pagini din istoria culturii române*, Iași, Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2016.

Benveniste, É., *Probleme de lingvistică generală, I, II*, București, Editura Universitas, 2000.

Blaa, L., *Trilogia culturii*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1969.

Bodiu, A., *George Coșbuc. Monografie, antologie, receptare critică*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2016.

- Bogdan-Duică, G., *Cu George Coșbuc*, în *Coșbuc văzut de contemporani* (Ediție Husar, Al., Dulgheru, G.) București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Bojin, Al., *Procedee stilistice în poezia lui George Coșbuc*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Bonhomme, M., *Les figures clés du discours*, Paris, Mémo Seuil, 1998.
- Bordeianu, M., *La versification roumaine*, Iași, Editura Junimea, 1983.
- Brătucu, M., *Funcția artistică a versificației. Momentul Eminescu*, în *Limbă și Literatură*, nr., 6, 1962.
- Bujor, I.I., Chiriac, Fr., *Gramatica limbii latine*, București, Editura Științifică, 1971.
- Byck, J., *Studii și articole*, București, Editura Științifică, 1967.
- Caracostea, D., *Expresivitatea limbii române*, Iași, Editura Polirom, 2000.
- Călinescu, G., *Estetica basmului*, Editura pentru Literatură, București, 1965.
- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982.
- Călinescu, M., *Conceptul modern de poezie. De la romantism la anangardă*, Pitești, Paralela 45, 2002.
- Căpățână, C., (Coordonator), *Dicționar invers al limbii române. 100.000 de cuvinte*, București, Editura Niculescu, 2007.
- Chevalier, J., Gheerbrant, A., *Dicționar de simboluri*, I, București, Editura Artemis, 1994.
- Chircu, A., *În contra „Maniei diminutivelor”. Observații asupra studiului „Furculița lui Coșbuc”, publicat de V. Săghinescu*, în *Caietele Sextil Pușcariu*, III, 2017.
- Ciaușanu, Fh., *Superstițiile poporului român în asemănare cu ale altor popoare vechi și noi*, București, Editura Saeculum, 2007.
- Ciompec, G., *Morfosintaxa adverbului românesc – Sincronie și diacronie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1985.
- Constantinescu, M., V., *Umorul politic românesc în perioada comunistă. Perspective lingvistice*, București, Editura Universității din București, 2012.
- Constantinescu, N., *Rima în poezia populară românească*, București, Editura Minerva, 1973.
- Cornea, P., *Forme strofice în poezia lui George Coșbuc*, în *Limba română*, XVI, nr. 2, 1967.
- Corniță, G., *Manual de stilistică*, Baia Mare, Editura Umbria, 1995,
- Coșeriu, E., *Determinare și cadru*, în Coșeriu, E., *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Univerității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009.

- Coșeriu, E., *Omul și limbajul său*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza” 2009.
- Coșeriu, E., *Lingvistica textului. O introducere în hermeneutica sensului*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.
- Coteanu, I., *Stilistica funcțională a limbii române. Stil, stilistică, limbaj*, București, Editura Academiei, 1973.
- Cristureanu, Al., *Contribuții la studierea onomasticii operei lui George Coșbuc*, în *Studii despre Coșbuc*, Cluj, Societatea de Științe Istorice și Filologice, 1966.
- Cumpenașu, G., *Interjecția în limba română. Structura semantică și gramaticală*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 2017.
- Dante, A., *Divina comedie*, (traducere Eta Boeriu) București, Editura pentru Literatură Universală, 1965.
- Demetrian, S., E., *Literatura indiană în poezia lui George Coșbuc*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- DGLR, I, II (2004), III, IV (2005), V (2006), VI (2007), VII (2009), Simion, E., (Coordonator), *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, București.
- Dima-Drăgan, C., *George Coșbuc – referendar la Casa Școalelor*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Dina, A.T., *Structura limbajului poetic la Ion Pillat*, Craiova, Editura Universitaria, 2013.
- Dinu, M., *Ritm și rimă în poezia românească*, București, Editura Cartea Românească, 1986.
- Drăgan, A., *L'Interjection. Étude pragmatique*, București, Editura Cartea Universitară, 2004.
- Drăgulescu, R., *Structuri lingvistice ale rimei și valorile lor expresive în poezia lui George Coșbuc*, în *LDML*, 2, 2014.
- Drăgulescu, R., *O trăsătură specifică a poeziei lui George Coșbuc: simetria sintactică*, în *LDML*, 3, 2015.
- DSR, A-C, Zaciu, M., Papahagi, M., Sasu, A., (Coordonatori), *Dicționarul scriitorilor români, A-C*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995.
- DLRO, *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, București, Editura Academiei, 1979.
- Dima-Drăgan, C., *Scriitorii noștri clasici și problemele culturii de masă*, București, 1966.
- Dimitriu, C., *Tratat de gramatică a limbii române, I Morfologia*, 1999; *II, Sintaxa*, 2002, Iași, Editura Institutul European.
- Dobrogeanu-Gherea, C., *Poetul țărănimii*, în *Coșbuc, Poezii, Repere istorico-literare*, București,

- Editura Minerva, 1985.
- Dragomirescu, Gh.,N., *Mică enciclopedie a figurilor de stil*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.
- Dragomirescu, M., *Știința literaturii. Introducere în știința literaturii. Estetica generală. Estetica literară*, București, Editura Institutului de Literatură,1926.
- DSL, Bidu-Vrânceanu,A., Călărășu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaș, M., Pană Dindelegan, G., *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2001
- Duda, G., *Analiza textului literar*, București, Editura Humanitas, 2000.
- Duțu, Al; Pârvulescu T., în *Introducere la George Coșbuc, Comentariu la Divina Comedia*, București, Editura pentru Literatură, 1963.
- Dumitrașcu, P., *Contribuții la studiul limbii și al stilului operei poetice a lui George Coșbuc*, în *Studii despre Coșbuc* (Coordonator C. Săteanu), Cluj-Napoca, Societatea de Științe Istorice și Filologice, 1966.
- Eftimiu, V., *George Coșbuc*, în *Coșbuc văzut de contemporani* (Ediție Al. Husar, G. Dulgheru), București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Eliade, M., *Aspecte ale mitului*, București, 1977.
- Filopoi, O., *George Coșbuc la Virtus Romana Rediviva*, în *Studii despre Coșbuc* (Coordonator C. Săteanu), Cluj-Napoca, Societatea de Științe Istorice și Filologice, 1966.
- Fochi, A., G. *Coșbuc și creația populară*, București, Editura Minerva, 1971.
- Fontanier, P., *Figurile limbajului*,București, Editura Univers, 1977.
- Frâncu, C., *Vechimea și răspândirea formelor să deie, să steie, să beie, să ieie în graiurile dacoromâne*, în SCL, XXII, 1971, nr. 3.
- Frâncu, C., *Gramatica limbii române vechi (1521 – 1780)*, Iași Casa Editorială Demiurg, 2009.
- Funeriu, I., *Versificația românească*, Timișoara, Editura facla, 1980.
- Gáldi, L., *Introducere în stilistica literară a limbii române*, București, Editura Minerva, 1976.
- GALR, Guțu Romlo, V., (Coordonator), *Gramatica limbii române, I, Cuvântul, II, Enunțul*, București, Editura Academiei, 2008.
- GBLR, Pană Dindelegan, G., (Coordonator), *Gramatica de bază a limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold,2016
- DSL, Bidu-Vrânceanu,A., Călărășu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaș, M., Pană Dindelegan, G., *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2001

- Găitănanu, Șt., *Les codes de la langue et la dynamique du texte littéraire*, în *Langue et littérature. Repères identitaires en contexte européen*, nr. 20, 2018.
- Genette, G., *Figuri*, București, Editura Univers, 1978.
- Golopenția-Eretescu, S., *Structura de suprafață și structura de adâncime în analiza sintactică*, în *Probleme de lingvistică generală*, V, 1967.
- Grammont, M., *Petit traité de versification française*, Paris, Armand Colin, 1968.
- Grimal, P., *Istoria literaturii latine*, Iași, Editura Polirom, 1997.
- Graur, Al., *Limba literară*, în *Studii de lingvistică generală*, București, Editura Academiei Române, 1960.
- Graur, Al., *Puțină aritmetică*, București, Editura Științifică, 1971.
- Grupul μ, (J. Dubois, F. Edeline, J.M. Klinkenberg, P. Minguet, F. Pire, H., Trinon), *Retorică generală*, București, Editura Univers, 1974.
- Guțu Romalo, V., *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973.
- Haneș, P., *Dezvoltarea limbii literare române în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Tipografia Munca, 1904.
- Harald Höffding, *Humorul ca sentiment vital*, Iași, Editura Institutul European 2007.
- Hăulică, C., *Textul ca intertextualitate. Pornind de la Borges*, București, Editura Eminescu, 1981.
- Hobjilă, A., *Microsistemul deicticelor în limba română vorbită neliterară actuală*, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2003.
- Hrebák, J., *Introducere în teoria versificației (traducere și adaptare pentru limba română)*, București, Editura Universității din București, 2016.
- ILRL – Gheție, I., (Coordonator), *Istoria limbii române literare. Epoca veche (1532 – 1780)*, București, Editura Academiei, 1997.
- Ionel, N., *Cuvântul traducătorului*, în *Vergilius Aeneis*, Iași, Editura Institutul European, 1997.
- Ionescu-Ruxăndoiu, L., *Conversația. Structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, București, Editura Universitas, 1999.
- Jordan, I., *Stilistica limbii române*, București, Editura Științifică, 1975.
- Jordan, I., *Limba literară*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1977.
- Irimia, D., *Introducere în stilistică*, Iași, Editura Polirom, 1999.

- Irimia, D., *Gramatica limbii române*, Iași Editura Polirom, 2008.
- Istrate, G., *Limba română literară. Studii și articole*, București, Editura Minerva, 1970
- Istrate, G., *Originea limbii române literare*, Iași, Editura Junimea, 1981.
- Jakobson, R., *Lingvistică și poetică. Aprecieri retrospective și considerații de perspectivă*, în *Probleme de stilistică. Culegere de articole*, București, Editura Științifică, 1964.
- Kayser, W., *Opera literară. O introducere în știința literaturii*, București, Editura Univers, 1979.
- Kalevala, *reinvestită de Barbu Brezianu*, Editura Ion Creangă, București, 1974.
- Lascu, N., *Coșbuc și literatura greco-latină*, Cluj, 1966.
- Laslo, Al., *Dante tradus de Eta Boeriu*, Laslo9: 193.226.7.140/ ~laslo/eleonardo/n10/laslo9htm.
Acces: 13.01.2021, ora 12.
- Laslo, 2006, *Coșbuc și Dante*, accesat: Laslo6: 193.226.7.140/ ~laslo/eleonardo/n11/laslo6htm.
Acces: 12.01.2021, ora 20,30.
- Lovinescu E., *Natura epică a inspirației*, în *George Coșbuc interpretat de...* București, Editura Eminescu, 1982.
- Lüder, E., *Procedee de de gradație lingvistică*, Iași, Editura „Alexandru Ioan Cuza”, 1996.
- Maiorescu, T., *O cercetare critică a poeziei române de la 1867*, în *Critice*, București, Editura Minerva, 1984.
- Manciu, Gh., Rogobete S., *Un aspect al sintaxei poetice la Coșbuc: simetria*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Maingueneau, D., *Discursul literar*, Iași, Institutul European, 2007.
- Maingueneau, D., *Pragmatică pentru discursul literar*, Iași, Institutul European, 2007; b.
- Manolescu, N., *Poezia interpretării*, în *George Coșbuc interpretat de*, București, Editura Eminescu, 1982.
- Manolescu, N., *Despre poezie*, București, Editura Cartea Românească, 1987.
- Manolescu, N., *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Manoliu Manea, M., *Sistematica substitutelor în româna contemporană standard*, București, Editura Academiei, 1968.
- Manu Magda, M., *Elemente de oralitate în texte românești vechi*, în *Lucrările celui de-al șaselea Simpozion Internațional de Lingvistică*, București, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2015.

- Merlan, A., *Sintaxa și semantica-pragmatica limbii române vorbite. Discontinuitatea*, Iași Editura Universității „Al. I. Cuza”, 1998.
- Micu, D., *Literatura română la începutul secolului XX*, București, Editura pentru Literatură, 1964.
- Micu, D., *Studiu introductiv*, la vol. *Coșbuc, Versuri*, București, Editura pentru Literatură, 1961.
- Micu, D., *George Coșbuc*, Editura Tineretului, București, 1966.
- Milaș, C., *Introducere în stilistica oralității*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.
- Mocanu, M. Z., *Influența italiană asupra limbii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2006.
- Molea, V., *Delimitări ale oralității în limba română actuală*, în *Limba română*, nr. 1, 2019.
- Moldovan, A., *George Coșbuc sau lirismul pragurilor*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2016.
- Morier, H., *Dictionnaire de poétique et de rhétorique*, Paris, Presses Universitaires de France, 1961.
- Morogan, E-M., *Mitologia nordică. Mituri și legende povestite de Elena-Maria Morogan*, Editura Enciclopedică, București, 1992.
- Munteanu, Șt., Țâra, V., *Istoria limbii române literare*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1983.
- Naum, T., *Cum am tradus Eneida*, în *Publius Vergilius Maro, Eneida*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1979.
- Odaie-Veriș, S., *George Coșbuc, redactor și îndrumător de reviste*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Oprișan, H., B., *Influența dramaturgiei folclorice*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Ortiz, R., *Dante și Coșbuc (Amintiri)*, în *Coșbuc văzut de contemporani*, (Ediție Husar, Al.; Dulgheru, G), București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Osiac, M., *Substantivul în perspectivă confruntativă*, București, Editura Fundației România de Mâine, 2003.
- Panaitescu, V., (Coordonator), *Terminologie poetică și retorică*, Iași, Editura Universității „Al. Ioan Cuza”, 1994.
- Pană Dindelegan, G., *Elemente de gramatică. Dificultăți, controversate, noi interpretări*, București, Editura Humanitas, 2003.
- Papadima, Ov., *Literatura populară română. Din istoria și poetica ei*, Editura pentru Literatură, București, 1968.

- Pătrașcu, I., *George Coșbuc despre Dante și despre adversarii literari ai acestuia*, în *Limbă și Literatură*, XI, 1966.
- Pânzaru, I., *Cercetare de estetică a oralității*, București, Editura Universitas, 1989.
- Perpescius, George Coșbuc, în *George Coșbuc interpretat de*, București, Editura Eminescu, 1982.
- Petraș, I., *Curenți literare, figuri de stil, genuri și specii literare, metrică și prozodie*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1996.
- Pillat, I., *George Coșbuc*, în *George Coșbuc interpretat de*, București, Editura Eminescu, 1982.
- Piru, Al., *Istoria literaturii române*, București, Editura Grai și Suflet – Cultura națională, 1994.
- Poantă, P., *George Coșbuc. Poetul*, Iași, Editura Demiurg, 1994.
- Pomian, I., *Construcții complexe în sintaxa limbii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008.
- Pop, D., *Concepția folclorică a lui George Coșbuc. Tradițiile ei iluministe*, în *Studii despre Coșbuc*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, Cluj, 1966.
- Popa, M. *Comicologia*, București, Editura Semne, 2010.
- Popper, I., *Studiu introductiv*, în Coșbuc, I, *G. Coșbuc, Poezii, vol. I*, București, Editura pentru Literatură, 1958.
- Pușcariu, S., *Cercetări și studii*, București, Editura Minerva, 1974.
- Saussure, F., *Curs de lingvistică generală*, Iași, Editura Polirom.
- Scarlat, M., *Istoria poeziei românești, vol. II*, București, Editura Minerva, 1984.
- Scridon, G., *Coșbuc despre limba literară*, în LR, 1956, nr. 1, p. 43-51.
- Scridon, G., *Cronologia vieții și operei lui George Coșbuc*, în vol. *Studii despre Coșbuc*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, Cluj, 1966.
- Scridon, G., *Ecouri literare universale în poezia lui Coșbuc. Studiu de literatură comparată*, București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Scurtu, I., *Itinerar coșbucian prin Transilvania*, în *Studii despre Coșbuc*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, Cluj, 1966.
- SILR, (Chivu, Gh., Pană Dindelegan, G., Dragomirescu, A., Nedelcu, I., Nicula, I., coordonatori), *Studii de istorie a limbii române. Morfosintaxa limbii literare în secolele al XIX-lea și al XX-lea*, București, Editura Academiei, 2012.
- Slave, E., *Metafora în limba română. Comentarii și aplicații*, București, Editura Științifică, 1991.
- Stati, S., *Douăzeci de scrisori despre limbaj*, București, Editura Științifică, 1973.
- Stati, S., *Teorie și metodă în sintaxă*, București, Editura Academiei, 1967.

- Stati, S., *Elemente de analiză sintactică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1972.
- Streinu, Vl., *Versificația modernă. Studiu istoric și teoretic și teoretic asupra versului liber*, București, Editura pentru Literatură și Artă, 1966.
- Stroia, Gh., *Prelegeri de estetică. Specificul național al artei și literaturii*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967.
- Șincăi, Gh., *Învățătură firească spre surparea superstiției* (ediție Ghișe, D. și Pompiliu T.), București, Editura Științifică, 1964.
- Ștefănescu, A., *Conectorii pragmatici*, București, Editura Universității din București, 2007.
- Șuluțiu, O., *Introducere în poezia lui George Coșbuc*, București, Editura Minerva, 1970.
- Șuluțiu, O., *Poezia lui George Coșbuc*, cf. *Repere istorico literare*, în vol. *G. Coșbuc, Poezii*, București, Editura Minerva, 1985.
- Teiuș, S., *Coordonarea în vorbirea populară românească*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
- Teocrit, *Idile*, București, Editura pentru Literatură Universală, 1969.
- Tohăneanu, G., I., *Ritm dominant, substituirii ritmice, ritm „secund”*, în vol. *Dincolo de cuvânt*, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976.
- Tohăneanu, G., I., *Accidentări expresive ale traseului ritmic dominant*, în *Studii și cercetări lingvistice*, nr. 4, 1984.
- Tohăneanu, G., I., *Prefață la Publius Vergilius Maro, Bucolice, Georgice, Amarcord*, București, 1997.
- Tomuș, M., *Gheorghe Șincăi*, București, Editura pentru Literatură, 1965.
- Toșa, Al., *Frecvența tipurilor de rimă în poezia lui George Coșbuc*, în *Limbă și literatură*, XI, 1966.
- Triteanu, R., *George Coșbuc – educator al maselor și autor de manuale școlare*, în *Studii despre Coșbuc*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, Cluj, 1966.
- Trivale, I., *Poetul naivității patriarhale*, în *George Coșbuc interpretat de*, București, Editura Eminescu, 1982.
- Trost, P., *Qu'est-ce le vocatif?* în *BL*, 15, 1947.
- Țepelea, G., *Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi*, București, Editura Tehnică, 1994.
- Ungureanu, E., *Construcția incidentă în limba română*, Râmnicu Vâlcea, Editura Conphys, 2002.

- Ungureanu, Cr., *Paradisul lui Dante între original și traducere*, în [diacronia.ro /ro/indexing/details/A22544/pdf](http://diacronia.ro/ro/indexing/details/A22544/pdf), Acces:13.01, 2021, ora 16,00.
- Valea, L., *Viața lui George Coșbuc* (Ediție îngrijită de Mircea Diaconu), Iași, Editura Timpul, 2011.
- Vasilu, Em., *Fonologia limbii române*, Editura Științifică, București, 1965.
- Vianu, T., *Coșbuc, traducător al lui Dante*, în *Coșbuc văzut de contemporani*, (Ediție Husar, Al., Dulgheru, G); București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Vianu, T., *Studii de stilistică*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1968.
- Vianu, T., *Opere, 4*, București, Editura Minerva, 1975.
- Vlahuță, Al., *Procesul Lazu-Coșbuc*, în *Coșbuc văzut de contemporani* (Ediție Husar, Al., Dulgheru, G.) București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Voia, V., *George Coșbuc și poezii germane din secolul al XIX-lea*, în *Studii despre Coșbuc*, Societatea de Științe Istorice și Filologice, Cluj, 1966.
- Vrabie, Gh., *Eposul popular românesc*, București, Editura Albatros, 1983.
- Vulcan, Iosif, *Premierea lui Coșbuc*, în *Coșbuc văzut de contemporani*, (Ediție Husar, Al.; Dulgheru, G); București, Editura pentru Literatură, 1966.
- Vulcănescu, R., *Mitologie română*, București, Editura Academiei Române, 1987.
- Zafiu, R., *Evaluarea diminutivelor*, în *Studii de limba română. Omagiu profesorului Grigore Brâncuș*, București, Editura Universității din București.
- Zafiu, R., *Poezia simbolistă românească, Antologie, introducere, dosare critice, comentarii, note și bibliografie* de R., Zafiu; București, Editura Humanitas, 1996.
- Zugun, P., *Cuvântul. Studiu gramatical*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ion Cuza”, 2003.